

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie
Wydział Administracji i Nauk Społecznych

R o z p r a w a d o k t o r s k a

Rozgłośnia Harcerska 1957–1993

Marian Miszczuk

Promotor
Prof. dr hab. Krzysztof Gajdka

Rzeszów 2016

Wstęp.....	4
Rozdział I. Radio jako środek promocji harcerstwa 1921–1939.....	18
1.1 Geneza skautingu.....	18
1.2 Metoda skautowa.....	20
1.3 Polski skauting i harcerstwo jako przykład dynamicznie zmieniającego się ruchu młodzieży.....	23
1.4 Początki krótkofalarstwa i harcerskiej przygody z radiem.....	30
1.5 Audycje harcerskie w Polskim Radio w Warszawie 1926–1930.....	36
1.6 Radio Katowice, Radio Poznań, Radio Wilno, Radio Lwów.....	41
1.7 Audycje harcerskie w Radiu Warszawa 1931–1935.....	45
1.8 Referat Radiowy Działu Prasy i Propagandy Naczelnictwa ZHP.....	49
1.9 Harcerska sieć krótkofalowa w przededniu wojny.....	55
1.10 Harcerskie radio w końcu lat trzydziestych.....	57
Rozdział II. Od Radiostacji do Rozgłośni (18 maja 1957 – 13 grudnia 1981).....	63
2.1 Radiostacja Harcerska, jako agenda ZHP w latach 1957–1960.....	63
2.2 Stacja legalna, półlegalna, czy nielegalna?.....	69
2.3 Pierwsza ramówka.....	75
2.4 Od audycji dla harcerzy do programu harcerskiego dla wszystkich.....	88
2.5 Radio muzyczne.....	93
2.6 Oceny programu Rozgłośni Harcerskiej wykonane na zlecenie Radiokomiteu (1965, 1966, 1967).....	99
2.7 Lista Przebojów Rozgłośni Harcerskiej.....	104
2.8 Usytuowanie Rozgłośni w strukturze Głównej Kwatery, nowe inicjatywy, znaczenie działalności poza antenowej.....	106
2.9 Rozgłównia Harcerska we Fromborku, lipiec 1973.....	109
2.10 Rozgłównia w 1981 roku.....	114

Rozdział III. Od rozkwitu po upadek	117
3.1 W strukturach „Czwórki”.....	117
3.2 Tematyka harcerska w programach Rozgłośni Harcerskiej.....	124
3.3 Muzyka jako wiodąca część programu Rozgłośni Harcerskiej.....	128
3.4 Magazyn Rozgłośni Harcerskiej jako propozycja dla słuchaczy z każdej grupy wiekowej.....	129
3.5 Rozgłównia Harcerska jako element struktury Programu IV PR.....	131
3.6 Radiokomputer.....	133
3.7 Radio Nieprzemakalnych, Radio Perkoz.....	135
3.8 Audycje i Magazyny Rozgłośni Harcerskiej w latach 1987–1992.....	143
3.9 Kierownictwo „Czwórki” kontra Rozgłównia Harcerska 1987–1988...	149
3.10 Nowe władze Radiokomiteu, a sprawa Rozgłośni Harcerskiej.....	153
3.11 Rozgłównia Harcerska w latach 1991–1993, trudna współpraca „Bataxem”.....	161
Zakończenie	167
Streszczenie	175
Summary	176
Aneks 1	177
Aneks do Rozdziału I.....	186
Aneks do Rozdziału II.....	298
Aneks do Rozdziału III.....	208
Wykaz skrótów	213
Bibliografia	214

Streszczenie

Harcerstwo, czyli polski skauting, zajmuje w najnowszej historii Polski ważne miejsce, znacznie ważniejsze niż narodowe organizacje skautów i przewodniczek w innych krajach.

Ważnym elementem wychowania harcerskiego było przygotowanie jego członków do życia społecznego, a w tym do edukacji technicznej. Harcerstwo przodowało w poznawaniu nowych wynalazków takich jak telefon, „telegraf bez drutu”, radio i telewizja. Praca niniejsza ma na celu opisanie harcerskich osiągnięć w zakresie rozwoju polskiego *broadcastingu*. Harcerze już od 1920 roku poznawali tajniki łączności krótkofalowej, a w 1938 roku uruchomili zarówno sprawnie działającą sieć krótkofalową, jak i pierwszą Rozgłośnię Harcerską nadającą regularny program słowno-muzyczny. Na falach Polskiego radia od 1926 roku emitowane były regularnie audycje radiowe cieszące się dużą popularnością.

W 1957 roku została uruchomiona Radiostacja (od 1960 r. Rozgłośnia) Harcerska, która była fenomenem medialnym w skali europejskiej. Była bowiem agendą Związku Harcerstwa Polskiego, organizacji młodzieżowej, przez nią finansowaną i oddziałującą na miliony młodych ludzi, zarówno tych którzy do tego związku należeli jak i spoza niego. Była też znakomitą szkołą dziennikarstwa otwartą dla wszystkich młodych ludzi z pomysłami.

Pomimo jej ogromnego znaczenia dla polskich mediów nie doczekała się ona żadnego obszerniejszego opracowania, dlatego też praca ta ma charakter pionierski. Powstała ona na bazie trudno dostępnych materiałów archiwalnych (w tym dźwiękowych), literatury przedmiotu (w tym prasy organizacyjnej), kwerend i wywiadów bezpośrednich.

Summary

The *Harcerstwo*, the Polish national scouting organization, holds a special place in the history of modern Poland. Its role is considerably greater than that of national scouting and girl guide organizations in other countries.

A crucial element of the *Harcerstwo* upbringing was the preparation of young people for the challenges of social coexistence, including technical education. The *Harcerstwo* were keen on introducing technical novelties, such as the telephone, wireless telegraph, and television to the youth. The goal of this thesis is to provide a detailed description of the achievements of the *Harcerstwo* in the field of Polish broadcasting. As early as the 1920's, *Harcerstwo* scouts were already quite proficient in the newly emerging field of short-wave radio communications; in 1938 they started both an efficient short-wave communications network and the first Scout Radio Station, broadcasting regular programs with music and spoken pieces. Since 1926 the Polish Radio started hosting regular scouting programs which were quite successful at the time.

1957 marked the launch of the *Harcerstwo Radio Station*, renamed *The Harcerstwo Broadcasting Station* in 1960. It was a unique phenomenon in European media, being owned and funded solely by the Polish Scouting Organization. It reached and influenced millions of young people, both within and outside of the scouting movement. The Station was also an excellent school of radio journalism open to any and all young person with their own take on radio journalism.

Despite its immense impact on the Polish media, the Station has never been the subject of any in-depth research until now. This monography is the outcome of many years of hard work, including analysis of obscure archival materials (both written and recorded), interviews, questionnaires and a comprehensive review of the available literature on the subject.